

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 320/2024-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov 1/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], 2/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a 3/ [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených Advokátska kancelária JUDr. Marcel BORIS, s.r.o., Ružinovská 40, Bratislava, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/58/2021 z 27. októbra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 9. marca 2023 domáhajú vyslovenia porušenia svojich základných práv zaručených čl. 19 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutím najvyššieho súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia, ktorým bolo zamietnuté ich dovolanie. Navrhujú napadnutý rozsudok zrušiť, vec vrátiť súdu na ďalšie konanie a priznať im náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Okresný súd Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom zo 7. septembra 2016 zamietol žalobu o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy sťažovateľov, ktorou sa domáhali uloženia povinnosti žalovanej uviesť ospravedlnenie na sociálnej internetovej sieti Facebook a zaplatiť nemajetkovú ujmu 10 000 eur každému z nich. Sťažovatelia podanú žalobu odôvodnili tým, že žalovaná 10. augusta 2009 na verejnom portáli Facebook sťažovateľa 3 krivo obvinila z úmyslov majetkového charakteru a sťažovateľku 1 z krádeže vkladnej knižky, hoci táto bola

majetkom sťažovateľky 1. Žalovaná týmto konaním úmyselne chcela vytvoriť o sťažovateľke 1 nepravdivý obraz nedôveryhodného človeka a úmyselne takto znehodnotila ich rodinné vzťahy, najmä vzťah medzi sťažovateľkou 1 a jej otcom, úmyselne ohováraním znižovala ich česť, dôstojnosť a vážnosť u ľudí, ktorí ich poznali nielen z kruhu rodiny, ale i z oblasti pracovnej a u sťažovateľa 3 vo sfére podnikateľskej. Sťažovatelia žiadali ospravedlnenie od žalovanej za nepravdivé tvrdenie, že sťažovateľ 2 nútil svojho svokra k predaju domu, ktorý bol vo vlastníctve svokra a sťažovateľky 1. Zároveň sa domáhali ospravedlnenia, že žalovaná napísala o sťažovateľovi 3, že sa nezaujímal o svojho starého otca, pričom si musela byť vedomá, že to nebola pravda. Úmyselne tak chcela vytvoriť aj o sťažovateľovi 3 nepravdivý obraz bezcitného a nedôveryhodného človeka a nepravdivým pripisovaním zlých vlastností a ohováraním jeho osoby, jeho matky – sťažovateľky 1 a jeho otca – sťažovateľa 2 poškodzovala ich dôstojnosť, rodinnú povesť, občiansku česť a vážnosť v spoločnosti a podnikateľskej obci. Dôvodnosť žaloby sťažovatelia preukazovali prefotenou správou z verejnej nástenky facebookového profilu sťažovateľa 3 adresovanou žalovanou sťažovateľovi 3, oznámením o podozrení zo spáchania trestného činu ohovárania podaného sťažovateľkou 1 na žalovanú a uznesením o odmietnutí tohto oznámenia, správou krajskej prokuratúry z 8. marca 2010, výpoveďou svedka [REDAKOVANÉ], mailovou notifikáciou [REDAKOVANÉ] o komentovaní stavu užívateľa profilu sťažovateľa 3, fotokópiou prednej strany vkladnej knižky znejúcej na meno [REDAKOVANÉ] (otca sťažovateľky 1) a sťažovateľky 1.

3. Okresný súd nepovažoval za preukázané, že by tvrdenia žalovanej, že sťažovateľka 1 ukradla vkladnú knižku, že sťažovateľ 2 nútil svojho svokra k predaju domu a že sťažovateľ 3 sa nezaujímal o svojho starého otca, boli také závažné, že by v spoločnosti, v kruhu rodinných príslušníkov, priateľov, spolupracovníkov a podnikateľov v značnej miere spôsobili zníženie dôstojnosti a vážnosti sťažovateľov a že tieto skutočnosti by boli objektívne spôsobilé takúto ujmu osobnosti sťažovateľov privodiť. Písomná správa žalovanej bola prečítaná preukázateľne iba svedkom [REDAKOVANÉ] z facebookového profilu, ktorý mal iba sťažovateľ 3. Napadnutú správu žalovaná napísala vo forme súkromnej SMS adresovanej iba sťažovateľovi 3, ktorý ako podnikateľ má záujem sa vo svojej podnikateľskej činnosti prezentovať, nemal v tom čase ochranu profilu a také zabezpečenie, aby si tento text mohli pozrieť len tzv. priatelia. Sťažovatelia nepreukázali, akým spôsobom do ich života zasiahli napísané správy. Z výpovede svedka okresný súd zistil, že sťažovateľovi 3 sa darí v podnikateľských aktivitách, a nebola preukázaná vážna ujma, ktorá by spoločensky zasiahla do jeho podnikateľskej sféry. Ani sťažovatelia 1 a 2 nepredložili dôkazy o strate vážnosti a dôstojnosti v kruhu ich rodiny, priateľov či kolegov v práci. Okresný súd spornú správu posúdil ako kritické vyjadrenie zo strany žalovanej k správaniu sťažovateľov vo vzťahu k otcovi sťažovateľky 1. Ani orgány činné v trestnom konaní neposúdili vyjadrenia žalovanej za tak závažné, že by naplnili skutkovú podstatu trestného činu ohovárania, ako tvrdili sťažovatelia. Okresný súd zamietol žalobu s tým, že už samotné prejednanie sporu bolo morálnou satisfakciou. Čo sa týka tvrdenia o krádeži vkladnej knižky sťažovateľkou 1, žalovaná túto informáciu získala z čestného vyhlásenia otca sťažovateľky 1 a takéto konanie nebolo motivované pomstou žalovanej voči sťažovateľom, čo títo ani nepreukázali. Sťažovateľmi navrhované ospravedlnenie nekorešpondovalo so znením textovej správy zverejnenej na facebooku sťažovateľa 3.

4. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) na odvolanie sťažovateľov rozsudkom z 22. septembra 2020 potvrdil rozsudok okresného súdu. Stotožnil sa so záverom okresného súdu, že na základe vykonaného dokazovania nebolo preukázané tvrdenie sťažovateľov, čo sa týka zásahu do ich osobnostných práv v takej miere, ako predpokladá § 11 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „OZ“). Neexistuje príčinná súvislosť medzi zásahom, ktorý nepresiahol určitú prípustnú intenzitu, a porušením osobnostnej sféry sťažovateľov. Tí tvrdili, že žalovaná úmyselným ohováraním znižovala ich česť, dôstojnosť a vážnosť u ľudí, ktorí ich poznali, a to nielen z kruhu rodiny, ale i z oblasti pracovnej a aj vo sfére podnikateľskej. Sťažovatelia svoje tvrdenie nepreukázali a neoznačili osoby, ktoré by následok uvedeného zásahu potvrdili aj svojím negatívnym postojom voči sťažovateľom, či už z okruhu rodiny, priateľov, spolupracovníkov, podnikateľov. Namietané konanie žalovanej preto nemohlo spôsobiť taký zásah do osobnostných práv sťažovateľov, ktorý by bol objektívne spôsobilý privodiť ujmu osobnosti tvrdenú sťažovateľmi.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali sťažovatelia dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovali z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Namietali, že okresný súd nedostatočne zistil skutkový stav veci, keď nevykonal nimi navrhované dokazovanie. Súčasne absentuje vysporiadanie sa s námietkami sťažovateľa 3 a jeho navrhnutými dôkazmi. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP sťažovatelia uviedli, že krajský súd mal pri svojom rozhodovaní aplikovať právny názor obsiahnutý v judikáte R 45/2000, pretože uverejnenie hanlivého, osočujúceho a nepravdivého textu zo strany žalovanej na verejnom portáli Facebook a jeho následky sú totožné s televíznym odvysielaním takejto správy. Ide o neoprávnený zásah do osobnostných práv dotknutých osôb, ktorý mal širokú publicitu, preto nie je potrebné preukazovať, koľko osôb si prečítalo daný text. Okamihom uverejnenia na Facebooku je splnená podmienka publicity, a teda je preukázaná spôsobilosť danej správy neoprávnene zasiahnuť do osobnostných práv sťažovateľov. Ak niekto obviní inú osobu z trestného činu, a to verejne, vždy ide o neoprávnený zásah do osobnostných práv fyzickej osoby, ktorej musí byť poskytnutá ochrana.

6. Najvyšší súd sťažnosťou napadnutým rozsudkom dovolanie sťažovateľov ako nedôvodné zamietol podľa § 448 CSP, pretože nedošlo k porušeniu práv v zmysle § 420 písm. f) CSP. Ani podľa novej právnej úpravy civilného sporového konania nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu, pričom správnosť tohto názoru potvrdil vo svojej judikatúre aj ústavný súd (II. ÚS 465/2017).

7. K dovolaniu podľa § 421 ods. 1 CSP najvyšší súd uviedol, že aj napriek absencii exaktného označenia právnej otázky bolo z textu dovolania možné vyvodiť, že jediná do úvahy prichádzajúca namietaná právna otázka, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie krajského súdu a ktorú nesprávne právne posúdil, spočíva v tom, či sa samotné zverejnenie hanlivej, osočujúcej a nepravdivej informácie na sociálnej sieti stáva bez ďalšieho verejne známou informáciou, t. j. jej publicita je preukázaná a rovnako je preukázaná jej spôsobilosť privodiť ujmu na osobnostných právach fyzických osôb s povinnosťou náhrady nemajetkovej ujmy. Podľa odvolacieho súdu právna otázka, ktorej vyriešenie malo určujúci význam pre rozhodnutie odvolacieho súdu, spočívala v interpretácii § 11 a § 13 OZ, teda či boli splnené podmienky na vyhovenie podanej žaloby, ktorou žalobcovia uplatňovali právo na ospravedlnenie a náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch s argumentáciou, že zverejnením nepravdivých, hanlivých a osočujúcich informácií bola značným

spôsobom znížená ich dôstojnosť a spoločenská vážnosť. Právny záver odvolacieho súdu, ktorý odôvodňoval potvrdenie rozsudku okresného súdu o zamietnutí žaloby, spočíval v posúdení, či sťažovatelia preukázali, že žalovaná úmyselným ohováraním znižovala ich česť, dôstojnosť a vážnosť, a teda či došlo k naplneniu všeobecnej podmienky uplatnenia ochrany podľa § 13 OZ, že ide o závažnejší zásah do psychickej a morálnej integrity osobnosti, ktorý je objektívne spôsobilý fyzickej osobe privodiť ujmu na jednotlivých stránkach osobnosti (žalobcovia v spore nepreukázali také okolnosti, ktoré by podanej žalobe umožňovali vyhovieť). Právna otázka „či *samotné zverejnenie hanlivej, osočujúcej a nepravdivej informácie na sociálnej sieti Facebook, príp. na inej sociálnej sieti, sa stáva bez ďalšieho verejne známou informáciou, t. j. jej publicita je preukázaná a rovnako je preukázaná aj jej objektívna spôsobilosť privodiť ujmu na osobnostných právach fyzických osôb s povinnosťou náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch*“, bola pre rozhodnutie sporu irelevantná. Keďže sťažovatelia nevymedzili právnu otázku, na ktorej riešení krajský súd založil svoje rozhodnutie, najvyšší súd uzavrel, že nenaplnili požiadavky podľa § 421 ods. 1 písm. b) v spojení s § 432 ods. 2 CSP.

III.

Argumentácia sťažovateľov

8. Okresný súd nevyhodnotil skutkový stav objektívne ani správne. Svojvoľne prispôbil opis skutkového stavu tak, aby vylúčil závažnosť konania žalovanej. Sťažovatelia predložili dôkazy o nepravdivosti tvrdenia žalovanej. Súd zamenil verejný priestor za „*súkromnú sms správu*“, čím je prekrútená závažnosť konania žalovanej. V konaní bolo preukázané, že žalovaná sa dopustila skutku krivého obvinenia sťažovateľky 1 z trestného činu, avšak súd toto konanie zbagatelizoval.

9. Súd nepoučil žalovanú o morálnej satisfakcii, nežiadal, aby sa ospravedlnila na súde, teda tvrdenie okresného súdu, že už samotné prejednanie sporu je morálnou satisfakciou, je irelevantné. Došlo k zvýhodňovaniu žalovanej na úkor sťažovateľov, čím došlo k neobjektívnemu prístupu súdu a k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces.

10. Zo strany súdov došlo k porušeniu ústavných práv sťažovateľov na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti a dobrej povesti, na ochranu mena, na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromia a rodinného života a na ochranu pred neoprávneným zverejňovaním hanlivého textu na verejnej sieti Facebook. Súd napriek zisteniu, že k skutku zo strany žalovanej došlo, uprel sťažovateľom právo na objektívne posúdenie veci a právo na relevantné konanie spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom *denegationis iustitiae* (odmietnutie spravodlivosti).

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Z hľadiska ústavného posúdenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť dovolania a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Podmienkou je, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, ani formalistická a aby bola čo najustálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010). Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa

súdna ochrana poskytne v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie príslušných zákonných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 249/2011, IV. ÚS 295/2012).

12. Ústavný súd je podľa § 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) viazaný rozsahom, i dôvodmi návrhu na začatie konania (ústavnej sťažnosti). V okolnostiach posudzovanej veci to znamená, že ústavný súd je oprávnený napadnutý rozsudok najvyššieho súdu preskúmať len v medziach dôvodov, ktoré sťažovatelia v ústavnej sťažnosti sformulovali.

13. Sťažovatelia v dôvodoch ústavnej sťažnosti neformulujú kritiku osobitne proti napadnutému rozsudku najvyššieho súdu, ale námietky sú prednesené proti postupom všetkých vo veci konajúcich súdov a ich rozhodnutiam. Tento prístup sťažovateľov však znamená, že v ústavnej sťažnosti smerujúcej proti napadnutému rozsudku najvyššieho súdu nie je zohľadnená skutočnosť mimoriadnej povahy dovolania ako opravného prostriedku, čo má za následok jednak to, že najvyšší súd v rámci konania o dovolaní nemá možnosť preskúmať právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu v celej šírke skutkového a právneho základu, ale aj to, že dovolateľova (sťažovateľova) zodpovednosť za procesnú perfektnosť dovolania v zmysle dôsledného rešpektovania zákonom predpísaného vymedzenia jeho dôvodov je posilnená.

14. Najvyšší súd vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP (v bodoch 17 – 19) uviedol, že krajský súd založil svoje rozhodnutie na závere o nepreukázaní spôsobilosti zásahu žalovanej privodiť sťažovateľom ujmu na jednotlivých stránkach ich osobnosti (§ 11 OZ), keďže nebolo preukázané, že by došlo k zníženiu ich vážnosti v spoločnosti, v okolí, či v rodine. Na základe toho konštatoval, že sťažovateľmi vymedzená právna otázka bola pre rozhodnutie sporu irelevantná, teda nemala pre rozhodnutie odvolacieho súdu žiadny význam. Dovolací súd preto uzavrel, že dovolacia argumentácia sťažovateľov nepredstavuje vymedzenie podstatnej právnej otázky, tak ako to predpokladá § 421 ods. 1 písm. b) v spojení s § 432 ods. 2 CSP.

15. Popísaný prístup najvyššieho súdu však sťažovatelia v ústavnej sťažnosti nepodrobujú koncentrovanej ústavno-právnej kritike. Namiesto toho pokračujú v meritórnej argumentácii (atakujúc prevažne okresným súdom vykonané dokazovanie, jeho spôsob hodnotenia dôkazov a ním vyodené skutkové a právne závery v otázke preukázania zásahu do osobnostnej sféry sťažovateľov) a nijako v nej nereflektujú nosný dôvod zamietavého rozsudku najvyššieho súdu (vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 CSP) majúci procesnú povahu. Sťažnostná argumentácia preto nie je spôsobilá spochybniť skutočné dôvody, ktoré najvyšší súd viedli k zamietnutiu dovolania sťažovateľov a ktoré vo vzťahu k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci spočívali v absencii vymedzenia právnej otázky, na ktorej riešení krajský súd založil svoje rozhodnutie. Ústavná sťažnosť je preto zjavne neopodstatnená a bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

16. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľov formulovanými v sťažnostnom petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júna 2024

Robert Šorl
predseda senátu